

A MŰVÉSZET HATALMA

K Ö T T E R T A M Á S

Fekete füstoszlopok szennyezték be Brüsszel tiszta kék eget. Az ezredesnek, aki a hajdan volt középkori városfal nyomvonalát követő, várfal vastagságú betonkerítés mellvédjének támaszkodott, sem távcsőre, sem felderítődrónokra nem volt szüksége ahhoz, hogy tudja, minden egyes füstoszlop egy-egy lángban álló mecsetet vagy imaházat jelöl.

A magát csak Mahdinak nevező titokzatos vezér alatt egyesülő arab milíciák fojtogató hatalmára, mely kevés ideje még mint egy hatalmas polip a csápjaival, egyre szorosabban tekeredett a város köré, már csak az erőd fal mentén húzódó többsávos autópályát túloldalán felállított, homokzsákokkal, kövekkel megtöltött és benzineshordókkal, szögessdróttal megerősített, elhagyott ellenőrzőpontok emlékeztettek. Bár a muszlim milicisták tetemeit a győztesek az éjszaka folyamán eltakarították, a romos harcálláspontokért folyó küzdelmek hevesességét hullák nélkül is jól érzékeltették a mellvédeket pettyező golyónyomok, a betonba gödröket vájó aknátalálatok és a mindenféle eldobált használati tárgyakból, üres ládák, véres sivatagi mintás terepkabátokból és kockás palesztin kendőkből összeálló kaotikus kép.

A kormányzati negyed a Mahdi bukásával ugyan lélegzethez jutott, de az ezredes egyáltalán nem volt biztos benne, hogy meg is menekült. Ki tudja, hogy a győztesek nem szállják-e meg az elhagyott ellenőrzőpontokat – tűnődött magában, amikor végignézett a győzelmüket ünneplő pápa gyermekein.

A „pápa gyermekei” – így nevezték az egyházfő hívására Európába érkező harmadik világbéli keresztényeket. II. Péter, aki korábban maga is a földi pokol egyik afrikai bugyrában szolgálta Istent, megválasztását követően elborzadva tapasztalta, hogy Európában az egyház hívek nélkül maradt. Amellett, hogy a Lajtától nyugatra minden földet missziós területté nyilvánított, úgy döntött, hogy tanulva az iszlámtól, híveket telepít be az egyre fogyatkozó lakosságú unióba. Nigériai földműveseket, szír farmereket, iraki keresztényeket, akiket a Boko Haram és a muszlim pásztorok, az ISIS és síita milíciák űztek el a földjeikről, gyilkolták meg a papjaikat, rabolták el a gyerekeiket, valamint etióp keresztényeket és jogfosztott egyiptomi koptokat, akik a szegénység és éhség elől menekültek. Tervének megvalósításához feláldozta az egyház minden pénzzé tehető vagyonát, és nem átalldott embercsempészekkel cimborálni. Nem volt könnyű feladat több tíz millió embert Európába juttatni, de végül siker koronázta az erőfeszítéseit. Tíz év sem telt el az első csoport érkezése óta, és az addig üresen kongó, félig-meddig már múzeummal silányodott templomok a pápa gyermekeinek imáitól voltak hangosak.

Abass Arole, a pápa gyermekeinek vezére, alacsonyabbnak tűnt, mint a róla szóló jelentésekhez csatolt fotókon. Középmagas, sötét bőrű. Fejformája hosszúkás, arca előreugró, érzéki ajkai vastagok; az orra széles, fekete szemei

már-már álmodozók. Hagyományos, laza ingből, nadrágból és köpenyből álló nigériai öltözetet visel. A fehér ünnepi ruhában szinte angyaloként ragyogott az őt védelmezők komor olajzöld egyenruhái közt a civilek színes kavalkádjában.

– Csodálatos! Igazán csodálatos hely! Minden szeglete méltó egy birodalomhoz!

Bár az ezredes már több mint két évtizede szolgált az unió fővárosában, amikor kitekintett a kocsiból, maga is kénytelen volt osztozni a rábízott vendég lelkesedésében. A város ezen a könnyű, tavaszi napon a legjobb formáját mutatta. A köz- és magánépületek, melyek a brabanti, majd az őket követő burgundi főhercegeknek, V. Károly császárnak és az ő Habsburg utódainak, az országot modernizáló Szász–Coburg–Gothai-háznak, a város gazdag patrícius családjainak emlékét és egykori dicsőségét hirdették, a diadalívek, a szobrok, a nagyszerű sétányok és a parkok ragyogtak a napsütésben, és a város lakói olyan gondtalanul és vidáman sétáltak az utcákon, kávéztak a teraszokon, mintha mit sem tudnának a falakon túli rémségekről.

– Tudja, még sosem jártam a falon belül – fordult Arole az ezredes felé.

– Ezek után talán több alkalma lesz rá – udvariaskodott az ezredes. Arole sokatmondóan rámosolygott az ezredesre.

– Őszintén reménykedem benne.

– Lenyűgöző!

Az ezredes elégedetten nyugtázta, hogy a pápa gyermekeinek vezérét még az épületek külsejénél is jobban elkápráztatják az egykori királyi palota belső terei, a halvány falak és kőoszlopok, a tágas lépcsőház vakítóan fehér márványa, amelyhez remekül illett a rámpa zöldje, az aranyozások, a hatalmas tükrök, öblös ablakok, a különféle mitológiai szörnyeket, angyalokat és szenteket ábrázoló szobrok. Az épület, mióta a Lajtától nyugatra fekvő országok az unióban egyesültek, a főbiztos rezidenciájául szolgált.

– És ezek?

Az ezredes ebből az egyszerű, lényegre törő, hangsúlya alapján már-már sértő kérdésből arra következtetett, hogy a különféle ünnepségekre, koncertekre, bálokra használt Empire Terem falait díszítő festmények kevésbé nyerték el a pápa gyermekei vezérének a tetszését. Ami azt illeti, az ezredes sem kedvelte az itt látható képeket és szobrokat, például a szivárványszínűre festett szarvas agancsa alól a nézőre bambán meredő férfifejet, az alul férfi, felül nőalakot öltő robotarcú lényt és más efféle furcsaságokat, ám hogy nemtetszésének hangot adjon, arról szó sem lehetett. A palotát díszítő műalkotásokat a főbiztos személyesen válogatta össze.

– Azt reméltem, hogy láthatok néhány alkotást Boschtól, Memlingtől vagy éppen Bruegeltől – adott magyarázatot Arole a csalódottságára.

Az ezredes elpirult.

– Azokat máshol őrizzük. Később, a kihallgatás után szívesen megmutatom őket.

Az egzotikus tölgyparketta, az aranyozott bronzcsillárok tekintélyes megjelenést kölcsönöztek az egykori trónteremnek, melyet Rodin domborművei díszítettek. A helyiségben egy arányosan kicsinyített díjugrató pályát rendeztek be. Ám lovak helyett testhezálló ruhában, balettcipőben, lábuk között tartott seprűnyél vastagságú rúd végére erősített lófejjel, tíz-tizennégy éves forma fiúk és lánygyerekek próbálták átugrani az akadályokat. Egy-egy sikeres akadályvételt követően a termet megtöltő közönség tapsolt, és hangos ovációban tört ki.

Az egykori királyi trónon ülő főbiztos fekete kétsoros női frakkot, hozzá fehér bricsesz nadrágot viselt, a lábán fényesen csillogott a magasszárú lovaglócsizma. Kopasz, frissen borotvált keselyűfeje olajtól fénylett, megereszkedett szemhéja alól éber tekintettel figyelte a versenyt. A termet megtöltő közönség tagjai valamennyien az eseményhez illően öltöztek, és majd kicsattantak az egészségtől. Néhányan a férfiak közül – hasonlóan a főbiztoshoz – női ruhát viseltek, és erősen festették magukat. Arole rezzenéstelen arccal nézett végig

a tarka vendégseregen, és ahogy a nők öltözött férfiak, úgy a férfiruhát viselő nők sem tettek különösebb hatást rá. Úgy tűnt, hogy a teremben lévők közül senkit sem aggasztanak a kinti történések. Annak ellenére, hogy az unió hatalma, mely az elmúlt évek káoszától sújtva az Északi-tengertől az olasz csizma sarkáig, az Ardennek áthatolhatatlan hegyvonulataitól a Cseh-erdő, az Érchegeység és az Odera alkotta természetes határok közé eső területre zsugorodott, most már a saját fővárosában sem volt biztonságban, vidáman cseverésztek, viccelődtek és nevetgéltek egymással.

A főbiztos figyelmét oly erősen lekötötte a trónteremben folyó esemény, hogy egészen meglepődött, amikor az ezredes, oldalán Aroléval, elé járult. Amikor meglátta a két férfit, megrázkódott, és olyan arcot vágott, mint aki egy rossz álmából ébred, de aztán gyorsan rendezte a vonásait, és miután átestek a hivatalos bemutatás körülményes protokollján, színpadias hangra váltva, minden különösebb lelkesedés nélkül felolvasta az erre az alkalomra előre megírt beszédét.

– ...végezetül, amellett, hogy Arolét feljogosítjuk az Unió Védelmezője cím használatára, európai uniós képviselő és Brüsszel városának tanácsnoki rangját adományozzuk neki.

– Köszönöm – hajolt meg szívére tett kézzel Arole. – Igyekszem minden tisztségemnek eleget tenni és minden megtisztelő címnek megfelelni.

A főbiztos válasza sem méltatta a megmentőjét. Az előtte álló két férfi válla felett fél szemmel már újra a versenyt figyelte. Újabb lovas lépett a pályára. A lovak kecses mozgását utánzó, világítóan kék szemű, szőke, félhosszú hajú, érzékeny képű kamaszfiú látványa szinte hipnotizálta a főbiztost. „Csodálatos” – suttogetta minden akadályvételt követően maga elé.

Az ezredes hátrapillantott, és felsóhajtott.

– Elnézést kérek főbiztos asszony, hogy tovább zavarom, de meg kellene beszélnünk a hadihelyzetet.

A főbiztos kelletlenül a két férfira nézett.

Facepalm –

A Ribuado család kriptájának szobordíszze a genovai Cimitero di Staglienóban
(Wikimedia Commons)

– Miféle hadihelyzetet?! Hát nem győztük le a Mahdit?

Az ezredes hangja komor színt öltött.

– Sajnálattal kell közölnöm, hogy a Mahdi legyőzésével nem hárult el minden veszély, mely az unióra leselkedik. Itáliából rossz hírek érkeztek.

Az unió megmaradt területét már évek óta fenyegette nyugatról a határait az Ardennekig kiterjesztő Córdobai Emírség, délről meg az Itáliai-félszigetet rablóportyáival zaklató Szicíliai Emírség. Csak keleten honolt béke. A volt közép- és kelet-európai államokból alakult két nagy szövetség, a Dunamenti Konföderáció és a lengyelek vezette Balti Szövetség közömbösen szemléltek a birodalom agóniáját.

Az ezredes intésére két katona kivetítőt és egy állványon lógó vetítövásznat tolt be a terembe.

A főbiztos értetlenül bámult maga elé, miközben az ezredes a térképen megmutatta a Reggio Calabriánál partraszálló és észak felé törő mórok mozgásának irányát, valamint ismertette az útjukat álló erődvárosok és a térségben tartózkodó uniós erők helyzetét.

– De hát mit akarnak tőlem? – kérdezte a főbiztos rövid, ám annál kétségbeesettebb csendet követően.

Az ezredes színtelen, tárgyilagos hangon válaszolt.

– Adjon utasításokat a csapatoknak.

Újabb döbbsent csend telepedett közéjük.

– Én?

– Ön a főparancsnok.

– De hát én egy nő vagyok! Én nem értek a hadvezetéshez! – sipítozott hisztérikus hangon a főbiztos.

Az ezredes tehetetlen dühében lesütötte a szemét.

Amikor felpillantott, a főbiztos már a szőke lovast bámulta.

– Ezek csodálatosak!

– Magam is úgy vélem – adott igazat az ezredes Arolénak.

A Királyi Szépművészeti Múzeum szépsége és pompája semmiben sem maradt el a Főbiztosságtól. Kiállítótereit a főbiztos rezidenciáját díszítő festményekhez és szobrokhoz hasonló alkotások töltötték meg. Az ezredes, annyi időt sem hagyva, hogy rájuk pillantson, vendégét egyenesen az egyik lezárt, raktárként szolgáló oldalszárnyba vezette. A porlepte, kesernyészagú termekben kevés képnek jutott hely a falon, a többségüket egymásra halmozva, egyszerűen a falnak támasztották. Visszaélve rangjával és pozíciójával, az ezredes gyakran meglátogatta ezeket a közönség számára elzárt helyiségeket, hogy gyönyörködhesse a régi mesterek nagy műveiben. Az Arole által hiányolt Bosch, Memling és idősebb Bruegel alkotásai mellett olyan németalföldi és francia festőnagyságok képeit száműzték ide, mint Rembrandt vagy David.

– Nézze ezt! – állt meg Arole Boschnak Szent Kristófot ábrázoló képe előtt. – Mit tud Szent Kristófról?

Az ezredes elgondolkodva folytatta.

– A legenda szerint Szent Kristóf óriás volt, aki elhatározta, hogy a leg-hatalmasabb uralkodót vagy prófétát követi. Mivel az tapasztalta, hogy még a királyok is félnek az ördögtől, úgy döntött, hogy a sátán követője lesz. Ám amikor látta, hogy az ördög messzire elkerül egy apró útszéli kápolnát, Krisztusnak szentelte az életét. Később, egy folyó mentén élő remete sugallatára, kihasználva természetét, révészsként segítette át az utazókat a vízen. Egy napon egy kisgyermeket vett fel, de hamarosan az egész világ terhét érezte a vállán. Így ismerte fel a gyermekben Krisztust, aki megáldotta őt, és a *Christophoros*, vagyis Krisztusvivő nevet adta neki. Ezt a jelenetet ábrázolja a kép.

Mint gyermekkorában a művészetismeret órán a leckét, úgy mondta el mindezt az ezredes. Arole kérdése eszébe juttatta az iskolát, és valami megmozdult benne. Annak az időnek az emléke töltötte be most a levegőt, amikor még Európa története folyt a fiatalok ereiben, ezt szívták magukba, és ez alakította gondolkodásukat. Annyira szép, gazdag és gondtalan volt az élet, hogy

a közép- és kelet-európai államok közömbösen szemléltek a nyugati birodalom agóniáját

valami végleg megváltozott Európában

el sem tudta képzelni, hogy az ő generációja lesz az utolsó, amelyik így nő fel. Nem tudhatta, hogy a millenniummal egybeeső születési dátuma milyen meghatározó lesz a földrész sorsára, melynek védelmére felesküdt. Csak később – és hasonlóan kortársaihoz túl későn – értette meg, hogy valami végleg megváltozott ebben a szép Európában. És a változás, ahogy minden változás, az iskolákban kezdődött. Egyre több helyről érkeztek riasztó hírek, kezdetben a külvárosi középiskolákból, ahol a kamaszok elutasították Európa királyait, hazugságnak és színjátéknak bélyegezték a holokauszot, rablóportyának tartották a kereszteshadjáratokat, istenkáromlónak Voltaire-t.

Ki tudja, meddig bolyongott volna az emlékek labirintusában, ha Arole nem szólal meg.

– Ennél azért jóval többet tartogat a figyelmes szemlélőnek ez a kép – mondta szelíden. – Nézze csak kérem a sok apró, de annál fontosabb részletet. A szent lába alatti, szörnyekkel teli vízre hasonló kis tó, a mindenütt jelenlévő sötét madarak a lélekre leselkedő kísértést, a botjáról lógó élettelen hal és a faágon himbálódzó kancsó a mértéktelenséget szimbolizálják...

– Lenyűgöző, hogy mennyi mindent tud erről a képről – csóválta az ezredes a fejét, amikor Arole végül befejezte a kép elemzését.

– Nem várta volna a pápa gyermekétől, igaz?!

Az ezredes elvörösödött.

– Nekem... – hebegte –, nekem ez a szó eszembe sem jutott önnel kapcsolatban.

– Tudja, amikor gyermekként megérkeztem a kontinensre, azonnal ámulatba ejtett az európai épületek pompája és szépsége, a régi városokból és az azokban található műalkotásokból áradó harmónia, amit még a káosz ködje sem tudott teljesen elfedni. Később megértettem, hogy ha otthon akarjuk érezni magunkat a kontinensen, nemcsak a templomokat kell megtöltenünk, nemcsak a nyelvet kell megtanulnunk, de meg is kell értenünk azokat, akik ezt a sok csodát létrehozták és ránk hagyták. Erre pedig a legjobb út a művészet. A művészi alkotások még a tetteknél és szavaknál is jobban kifejeznek egy kultúrát, és jóval könnyebb azonosulni velük, mint a halott királyokkal.

Arole szomorúan körbetekintett.

– Igazán sajnálom, hogy itt bent porosodnak. Kint sokkal több hasznukat vennénk.

– Kint mit kezdene velük? – élénkült fel az ezredes.

– Természetesen kiállítanám őket, hiszen csak így tölthetik be a küldetésüket.

– Nos – nyújtotta a kezét az ezredes. – Katonaszerencsét kívánok a mórók ellen. Arole és az ezredes a városkapuban búcsúzkodtak.

– Köszönöm – hajolt meg udvariasan Arole. – Isten önnel ezredes!

Kilépett a kapun, de nem jutott messzire, az ezredes a nevét kiáltotta.

– Igen?! – fordult vissza.

– Igazán sajnálom, hogy be kell zárnom a kaput ön után.

Arole, mielőtt válaszolt volna, elgondolkodva előbb a maga mögött hagyott városra, majd a kitaróan rá várakozó kinti tömegre nézett.

– Emiatt ne legyen lelkiismeretfurdalása. Nem önök zárnak ki minket, hanem mi zárjuk be magukat.

Az ezredes elnevette magát.

– Ebben azt hiszem, hogy igaza van. De velük – vetett ő is egy gyors pillantást a válla felett a kormányzati negyedre – mi legyen?

Arole arca felragyogott.

– Ezredes, már a múzeumban tudtam, hogy mi jól megértjük egymást! – mondta elégedetten, majd már ellentmondást nem tűrő hangon, mint akinek hatalma van a másik felett, ekként folytatta: – Magára bízom a várost. Vigyázzon rá, amíg visszatérek! Őket pedig ne terhelje állami és különösen katonai ügyekkel. Az lesz mindenkinek a legjobb, ha egyszerűen hagyja, hogy magukban szórakozzanak. ■